

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Članak, pripadnost, itd. tiskari i računari se na temelju običajnog člena 10 po dogovoru.

Novi za predaju, opise itd. mogu se sastajati na podjelu opć. Redovno u Bebi sa administracijom lista u Puli.

Kod naročite važne točno označiti ime, prezime i najbližu adresu predajućeg.

The list ne vrijeme ne prići, nego se javi odgovorniku u odgovornom pismu, sa koji se naplaćuje politična, ako se izvane misle "Kalkulacija".

Izlazi svakog utorka i petka u godinu.

Netiskani dopis se ne vraća, ne pošilja i ne šalje, a neiskani ne vraćaju.

Predplaćati se postarim koji: 12 K u obće, 10 K za sjake, 8 K za godišnjicu ili K 6, odn. K 3 — na pol godine.

Irvan carine više postarim. Plaća i utiče se u Puli.

Pojedini broj koji 10 K, a ostali 20 K, koji u Puli, toli izdati su.

Uredništvo i uprava nalaze se u: Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo, neka se naslovljuju sve pisma i predlozi.

Čopernog radova br. 147849.

Tiskara listare broj 31.

Stigom naša malo sredni, a nedoga sve pokvari. Nredni podvici.

Odgovorni urednik i izdavač: Josip Hain. U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. d. Puli. Glavni suradnik: prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

V. sjednica.
U Kopru, dne 8. julyja 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, većin zastupnik Fabiani i 26 zastupnika. Od Talijana manjčinu zast. Marchietti i Franzin, od Hrvata dr. Stanger.

Na zapisnik.

Zast. Spincić reče, da jedna točno što je kazao tajnik Ventrella jer je čitao prehitro i prebrzo, al mu se čini, da je mogao razabrati, da je većina na predlog zast. Bartoli-a glasovala za to, da se zast. Mandić pozove na red i da se to u zapisnik ubilježi. Smatra se dužnim, da to izpravi na sljedeći način: prvo, u zapisniku nisu bile navedene okolnosti — neprestana buka na galeriji i nemar prema tomu sa strane predsjednika — kojim je bio zast. Mandić iznervan; te je izrekao stanovitne riječi; drugo po § 45. saborakoga pravilnika neima većina pravo zaključivati, da se koga pozove na red, već može svaki pojedini zastupnik što takova zahtjevati, da to učini ili ne učini.

Radi pošte u Baderni.

Zast. Polesini postavlja na c. kr. vladu interpelaciju radi toga, što je pošte-meštrum u Baderni bio imenovan g. Ante Iskra, učitelj škole družbe sv. Cirila i Metoda u Baderni. Kako su malena talijanska gospoda, vidi se na tom, što su napisala dugu interpelaciju jedino radi toga, što u onom čisto hrvatskom okruženju nije bio imenovan živ Talijan pošte-metrom.

Razne molbe.

Bile su riješene molbe učitelja Antona Zaratina, Ignaca Višintina i udove pok. Ivana Sluge. Račošću spominjemo, da je ovoj posljednjoj bilo doznačeno godišnjih 160 K za trogodišće 1902—1904.

Imenovanja članova i zamjenika u pokrajinski odbor za obrtarinu

Za članove te komisije bili su izabrani Martinolich Marko, brodograditelj u

Malom Isotini i Gozval Kulefor, trgovac u Puli, a za zamjenike Comisso Luigi, zlatar u Pasiqna i Depangher Ivan, od Ivana, obrtnik u Koprju.

Imenovanja članova i zamjenika u prizivnu komisiju za osobnu dohodarinu.

U tu komisiju bili su izabrani:

1. sa strane cieloga sabora dva prava člana, i to: dr. Innocent Chersich, odvjetnik u Cresu i Šbisa Sebastijan pok. Frana, posjednik u Poreču;

2. sa strane zastupnika velikog posjeda jedan član i jedan zamjenik, i to pravi član dr. Bubba, c. kr. bilježnik u Piranu, a kao zamjenik Angelo Stiglič, načelnik u Veprinju;

3. sa strane zastupnikah gradova i trgovačke komore jedan zamjenik u osobi Andrije Davanzo;

4. sa strane zastupnika seoskih obćinah dva prava člana i dva zamjenika i to kao pravi članovi Karlo Sisković, trgovac i posjednik u Crnom Kalu — obćina Dekani, i Pavao Tomasić, trgovac i posjednik u Opatiji — obćina Volosko; kao zamjenici Josip Kurelić, trgovac i posjednik u Pićnu, obćina Pazin i A. Radoš, posjednik u Radoših, obćina Višnjau.

K tim izborom opažamo sljedeće:

Prije svega izbori bi se bili imali obaviti obratnim redom nego li su se obavili; nadalje, sa strane saborakoga ureda bili su razdijeljeni i medju hrvatsko-slovenske zastupnike listići kandidata sa strane cieloga sabora bez da se je rečene zastupnike za to ista pitalo nit s njimi što ugovorilo.

Takovi bili su dapače razdijeljeni također medju hrvatsko-slovenske zastupnike listići za kandidate sa strane zastupnikah seoskih obćinah bez da se je sa rečenim zastupnicu o tomu ista dogovorilo, premda imadu hrvatsko-slovenski zastupnici u toj kuriji odlučnu većinu. Imalo se je obrazla predložiti hrvatsko-slovenskim zastupnikom, da izaberu u komisiju same

Talijane, i to Giorgio Candussi Giardo, posjednik u Rovinju, Matteo prof. Covrich iz Brtonigle kao pravi članovi, a kao njihovi zamjenici dr. Grgo Spongia iz Rovina i dr. Juraj Bassoglio, odvjetnik u Puli. Ti su dobili glasove od trojice zastupnika, dočim su naši prije imenovani dobili od svih naših 8 zastupnika seoskih obćina.

Predsjednik je i kod tih izbora pokazao svoju osobitu čud. Za skrutatore kod pojedinih izbora pozvao je razne članove sabora, dočim je kod izbora iz kurije izvanjskih obćinah pozvao obojicu tajnika koji nepoznaju — koliko je poznato — ništa hrvatski ili slovenski.

Kad su tajnici Vareton i Ventrella pobrojili glasove, izjavi posljednji: tri listići nose ova imena (kažue talijanske kandidate) osam ostalih listića nose imena, koja su tajnikom nerazumljiva.

Predsjedniku, dobivšemu listiće u ruke, priskoči u pomoć tajnik zem. odbora dr. Scampicchio, na što predsjednik proglasi imenovanimi rečene naše kandidate.

Oprost naukah.

U ime polit. ekonomičkoga odbora predložio je zastupnik Rizzi, da se molba dnevnicaara Fr. Fabro za oprost nauka u svrhu definitivnoga imenovanja izruči zem. odboru, da tu molbu rieši, uzey u obzir okolnosti, koje njoj u prilog govore.

Kod toga začuši dr. Laginja rieč, te izjavi u ime manjine: Mi ćemo glasovati za predlog, jer držimo, da može biti vrijednih činovnika i bez strogo propisanih nauka a sa dobrom praksom. Nemožemo pak propustiti prilike da a neopazimo, da će zemaljski odbor — ako imenuje stalnim molitelja, reći mu, da ima znati i ako mezna, da se ima naučiti hrvatski ili slovenski jezik, da se tako prikupi također većini pučanstva Istre, i da bi tako moralo biti sa svimi zemaljskim činovnicu. Tom prilikom prosjeduje proti postupku gg. tajnikah kod skrutiranja za imenovanje članova rečene zemaljske komisije. On

imali, da bi bilo dobro, da prestanu — ako nisu već prestala vremena, u kojih se je u Istri ponosilo tim, što se nepozna, hrvatski jezik. Gospoda tajnici kao odvjetnici nabi po svoji prilici tako postupili kad bi k njim hrvatske stranke u pisarne došle.

Valja da se učimo jezik jedni drugih, da se tako bolje medju sobom upoznajemo, međusobno stanemo cijeniti i tako svi skupa za dobro svih stanovnika ciele Istre složno raditi.

Tajnik Ventrella hoće da izpriča sebe i svoga druga, pak veći, da oni neimaju tobože ništa proti osobam imenovanim, ali da je u ey njihova imena bilo također nješto drugo napisano u jeziku, koji nije jezik sabora, i da oni nisu znali, da se tu radi o izboru koji je na dnevnom redu (Premudrost dra. Ventrelle i dra. Varetona!)

Izviestitelj Rizzi opaža, da je u zem. odbor već do sada preporučio činovnikom, koji neznaju hrvatski ili slovenski, da se nauče, dočim da ih imade više, koji već znadu taj jezik; tako da će preporučiti i Fabru — ako ga imenuje, u koliko hrvatskoga jezika već nepoznajue.

Na opazku dra. Laginje glede gg. tajnika, odvraca dr. Rizzi — taj kandidat c. kr. vlade za predsjedničku stolicu — da se nemože prisiliti sabora, da izabere takove tajnike, koji bi znali oba pokrajinska jezika, i da on drži, da nije još vrijeme, da bi se Talijani hrvatski ili slovenski učili, pošto, kad bi se imali koji tuđi jezik učiti, učili bi se koji jezik izobraženijih naroda.

Zast. Laginja iztakne kao osobnu primjebku, da je žalostno, što se nalazi u saboru član, koji vrstnije hrvatski i slovenski jezik u neki niži razred.

Dr. Rizzi opazi na to, zasramljen riečmi dra. Laginje, da nije on činio tih razlika, već da je kazao, da nesmatra potrebnim da bi se Talijani učili hrvatski ili slovenski jezik.

PODLISTAK

Zvijestaj tajnika Viktora Cara Eminu.

Čitan na glavnoj skupštini "Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak)

Bit će tomu neko 7 godina, što su obćinari mjesta Bergudac — obćina Buzet — zadobili nalog od c. kr. oblasti, da odmah sagrade školsku zgradu. Vriedni ti ljudi, željni da svojoj djeci namaknu priliku, kako će se i ona moći dovinuti koristnome znanju i prvog naobrazbi, dali u se vojski na posao i s mjesta započeli gradnjom školskih prostorija. A išlo im to od ruke vrlo mučno i trudno. Bergudac je mjestance jedno i siromaško — maće lo tvrdo je i kamenito, od njega ba zavrieda. Ali ljudi ne kloune dušm. Imajući pred očima veliki i uzvišeni — budućnost svoje do tada zapuštene

dječice, oni prionue živo uz rad. Ono malo što su imali, to su dali dok su radotom života svoga i ono teško skuckana groša što im je još preostajalo — a nešto i družbinom pomoći sagradili liepe školske prostorije.

Kad je onaj plemeniti narod vidio to djelo, svojih ruku, izvršeno velikim mukama i bezprimjernom požrtvovnošću onda je i njemu odlanulo i uzdahnuo: — Hvala Bogu! Sad je imamo tu tako dugo žudjenu školu.

I bilo je sve gotovo, tek je trebalo, da oblasti prema prijašnjem svojem zaključku odposalju u Bergudac učitelja — i eto, sreće i zadovoljstva za cieli narod, koji bi bio u tome zaboravio na sve svoje velike muke i žrtve. I Bergudčani čekali i čekali ali učitelja nema i nema. Minula godina 1895, pa 1896, za ovom još jedna, pa još dvie, minula i god. 1900. — oblasti šute i neće da šalju učitelja. Onome do brojne narodu bilo da očaja. U istinu već je bio izgubio svaku nadu i svaku vjeru u sume oblasti, u sviet, u sve ljude.

Nego tu je priskočila naša družba. Ona se na nadležnu oblast obratila s molbom, da se uredi već jednom i kraju privede pitanje škole u Bergudcu. Medjutim pako, dokle bi imalo da stigne odnosno riešenje, družba će na svoj trošak poslati u Bergudac svoga učitelja, koji će tamo ostati privremeno, dok ga drugi zamieni. I u istinu, 12. kolovoza 1891. otvorio je družbin učitelj g. Josip Svjetličić školu u Bergudcu. Zanos i oduševljenje onoga vriednoga i čestitoga pučanstva ne da se opisati. Ogroman broj djece upisao se već prvoga dana u tu školu. I tako je naša družba i tamo bacila prvi trak svjetla divne prosvjete, ona je i Bergudac primila u svoje krilo, pod blagotvornu svoju zastitu.

Medju tim c. kr. oblasti, koje su pred 7 ili 8 godina nalozile bile da se u Bergudcu sagradila škola, još se nisu makle, da u to mjesto pošalju svoga učitelja, a nisu ga poslate ni do dana današnjega. Ali narod je onaj smiren, jer ga naša družba nije ostavila u nevolji — ona i

danas drži i plaća tamo svoga učitelja, kojega rad i nastojanje bilo je već do sada okrunjeno upravo liepim uspjehom.

Dolazi na red naše bielo Volosko. I to naše liepo mjesto okužilo je tuđinski dah — i tamo je protegnula svoje šape neman, o kojoj sam prije govorio. Talijanski dah počeo je u najmladjem narastaju da pretilmie sve to većeg miša. I naši se rodoljubi zabrinuli i zatražili u oblasti hrvatsku školu. Oblast je odgovorila, da čemu Voloskom hrvatska škola, ta u bližnjoj Opatiji postoji već hrvatska škola i tko želi, da mu se djeca uče hrvatski, neka ih šalje u Opatiju. Kad su pak naši rodoljubi tražili da se postojeća hrvatska škola u Opatiji proširi — onda su oblasti osnovale u Opatiji talijansku školu, a na molbu naših rodoljuba odgovorile su onako po austrijsku — da za opatijsku djecu je dostatan jedan učitelj, drugu djecu iz inih školskih okruženja da se nije dužno uzimati. (Dalje sledi.)

Podpora središnjem austrijskom odboru za zaštitu poljodjelstva

Na predlog financijskog odbora prihvaća sabor sljedeći zaključak: da se podpora od K 100 središnjemu austrijskom odboru za zaštitu poljodjelstvenih i zemaljskih proizvodaka u času, kada se sklappaju trgovački ugovori.

Potrošarina na pivo.

Zast. Rizzi obrazloži svoj predlog, kojim se pozivlje zemaljski odbor, da poduzme potrebite korake kod cesarske vlade neka bi odustala od nakane sniziti obdinsku potrošarinu na pivo na K 340 ili 320 i da bi ga opunovlastila, da može tu potrošarinu povisiti do K 5 po hektoltru.

Ob ovom predmetu — reče — razpravljalo se je već do sada; navadja štete i neprilike, u koje bi spravilo sniženje potrošarine obdinske uprave. Pivo se mnogo pije u nekih gradovima. Traženim povišenjem dobio bi samo grad Pula kakvih 25.000 K. Prvo čini veliku konkurenciju vinu, tomu domaćemu proizvodu. Na vino udara se visoku potrošarinu, tako hoće država K 340; pokrajina 340 i občina 340, što čini K 1020. A gdje su nameti? Drugi je to posao u pokrajini, gdje se proizvdjaja pivo i gdje neima vina, ali mi živimo u vinorodnoj pokrajini, pak je opravdan ovaj predlog.

Predlog taj prihvati sav sabor.

Željeznica Trst-Poreč.

Zast. Tomasi stavi predlog, kojim se pozivlje vladu neka poduzme čim prije potrebite mjere, a da bude mogla željeznica Trst-Poreč odgovarati posve koli sa tehničkog toli sa financijskog gledišta, da se odstrane sadašnja pomanjkanja provedenjem potrebitih radova na pogibeljnih mjestih; da se uvede treći dnevni vlak između Trsta i Poreča i natrag, i da se snizi cijene.

Predlog taj doći će na dnevni red u budućoj sjednici.

Popravak luke u Koprju.

Zastupnik dr. Belli obrazloži poduljim govorom svoj predlog o potrebi popravka luke u Koprju, kojim se nalaze zemaljskomu odboru, da učini potrebite korake kod ministarstva trgovine doličeno kod c. kr. pomorske vlade u Trstu, da se:

1. uzmu u obzir neugodno stanje luke u Koprju, gdje se usidruju ladje kratke plovitbe u mandrač, koji nije siguran, te da se zlu doskoči — i

2. neka se dovrše što prije radnje jurve zasnovane i odobrene za proširenje male luke, nazvane „Porta isolana“ u Koprju, opredjeljene za ribarske ladje.

Predlog prihvatiti sav sabor.

Popravak ceste Trst-Pula.

Zast. dr. Belli obrazloži svoj predlog, kojim se pozivlje cesarsku vladu, da providi nuždnimi radnjama, koje bi se imalo provesti što prije, za prolaz i sjegurnost erarne ceste Trst-Pula i to na onom dielu, koji prolazi kroz dolinu Rižane (porezna občina Lazareti) i kojoj je često izvrnut povodnjam.

Govornik zali, što je ta jedina cesta između Trsta i Istre u tako lošem stanju, da ne služi na čast države. Grad Trst čini svoju, da popravi svoj dio ceste, dočim država nečini ništa. Spominje kako je sesto slabo građena, most na Rižani uzak i nizak te čim nabrekne rieka, poplavi voda cestu i stavlja u pogibelj ljude, životinje i ladje vlastništvo.

I ovaj predlog prihvatiti sav sabor.

C. kr. uredi u Piranu.

Zast. Šiša utemelji ovaj predlog, kojim se pozivlje zemaljski odbor, da se zauzme živo kod odnosnih ministarskih oblasti, da se sagradi čim prije u Poreču novo; erarno zgradu, u kojoj bi se smjestili uredi c. kr. kotarskog poglavarstva i c. kr. kot. suda, ili bar ovog posljednjeg. Predlog prihvatiti sabor jednoglasno.

Zemaljski poljodjeljski zavod.

Zemaljski predsjednik pročita veoma obširno izvješće ravnatelja zemaljskog poljodjeljskog zavoda dra. Cucovicha o predloženoj reformi zemaljskog zavoda i osnovne praktične škole. Ravnatelj istovremeno je razna zemljišta u pokrajini te su po-fanko opisuju a tu svrhu, da se razvidi koliko bi bila prikladna za prostrojenje sadašnjeg zem. poljodj. zavoda.

Taj izvještaj izručen bi zasa. odboru na protučenje i izvještanje.

Tim bijaše iscrpljen dnevni red, te predsjednik zaključi sjednicu i ureče buduću za četvrtak u 10 sati prije podne.

Učit. društvo „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu.

U Roču dne 3. tek. mj. obdržavaju je „Narodna Prosvjeta“ svoju ovogodišnju glavnu skupštinu uz obilni dnevni red.

Skupština je bila mnogobrojno posjećena. Bilo je narodnih uzgojitelja i uzgojitelja iz 4 kotara Istre: pazinskog, puljskog, koparskog i porečkog, a s njima i više bližnjih svećenika. Na toj se skupštini izicala kao uvijek osobita sloga i ljubav među učiteljsvom i svećenstvom — i dok bude ovako trajalo, dobru se je nadati: sloznom radom moći će se pomoći milomu rodu, tužnom istarskom patriku.

Kod svih se točaka dnevnog reda razpravljalo triezno i razborito. Dosadnji odbor, komu je bio predsjednikom nadučitelj u Buzetu, g. Josip Badić, nije bio bezposlen, nego je radio, što mu je prisuto učiteljsvo zahvalno priznalo. U novi odbor, za sedmu upravnu godinu, izabrani su: Predsjednik: g. Fran Bač, nadučitelj u Tinjanu; podpredsjednik: g. Josip Monas, ravn. učitelj u Gologoric; tajnica: gđica. Bazilija Francić, učiteljica u Pazinu; blagajnik: g. Ivan Medvedić, ravn. učitelj u Juršićima; zborovodja: g. Ivan Matetić, učitelj u Sv. Petru u Šumi.

Jednoglasno bje zaključeno, da se istoga dana izstupi iz „Zaveze avstrijskih jugoslavanskih učiteljskih društva“, koja nastoje putem svoga glasila „Učiteljskog Tovarisa“ unesti i u Istru bratonojni rat, neslogu između učiteljsva i svećenstva, i da se javi izstup „Zavez“.

Jedna od najvažnijih točaka bila je ona, o savezu hrv. i slov. učiteljskih društava u Istri.

Prihvaćene su bile u toj stvari 4 resolucije, i — ako Bog da i bratska sloga — skupit će se hrv.-slov. učiteljsvo u jedno društvo, u jedno kolo, tako, da će moći pod jednom zastavom uspješnije raditi za prosvjetu hrv.-slov. naroda u Istri. Dao Bog!

Iza raznih možebitnih predloga, zaključilo se skupštinu i po kratkom odmoru sjednu oko 2 sata po podne svi za stol, da okriepi svoja umorena uda i da se pozabave kod čaše dobrog vina ili hladnog piva. Zabava tekla je ugodno, dok se u večer nije bilo razstati, da se vrati svaki svojoj kući.

Govor zast. Andrijičića

izrečen prigodom rasprave o obračunu zemaljske zaklade za g. 1901. u IV. sjednici obdržavanj u Koprju dne 5. srpnja 1902.

Zast. Andrijičić zadobio rječ, veli: Visoki sabore! Do danas mogao sam si misliti, da je napokon saborska većina došla do uvjerenja, kako bi morali među nami nastati snosljiviji odnošaji i prestati ona nekakva napetost; ali nakon prizora što su se malo prije zbili u ovoj sabornici, neznam, da li bih to mogao utvrditi. Štovana gospodo! Ako se mi s ove strane kuće služimo pretežno hrvatskim ili slovenskim jezikom, ne činimo to možda iz kakova prkosa ili da koga izazivamo,

nego da, vršeci to svoje pravo radi časti naroda našega, budemo također slobodniji u izražavanju svojih misli, govoreći u tome zastupnika tričanske pokrajine g. Atilija Hortisa, koji je u sjednici 13. marča rekao u carovinskom vijeću (šta): „Ghella scattazza della espressione e una conseguenza dell'assenza del pensiero; il quale è sempre fatto nella lingua materna“ (točno izraza posljedica je točnosti misli, koja biva svaki u materinomu jeziku). Zato mi usvajamo te pripisujemo sebe također dajaje njegove riječi (šta): „Daž rasto ogni popolazione si crea il proprio diritto, la propria lingua, i propri costumi, la propria coltura; ha un proprio ideale di vita. E questo ideale della nostra esistenza, noi Croati e Sloveni dell'Istria non vogliamo, non possiamo rinunziare“ (u ostalom, svako pučanstvo stvara si svoje pravo, svoj jezik, svoje običaje, svoju prosvjetu, tj. svoj ideal života. A tog se ideala našeg bica, mi Hrvati i Slovenci Istre, niti hoćemo niti možemo odreći).

(Zast. Compare: Tako je! Živio!) Prelazeć sada na točku, koja je u raspravi, moram prije svega izjaviti, da nam nije bila dana prilika, da temeljito pregledamo djelovanje zemaljskog odbora, odakle nismo bili birani u nijedan saborski odbor. Sve što nam je bilo na raspoloženje, to su suhoparni izvještaji zemaljskog odbora. U tim izvještajima čitam kod stavke III., da je pokrajinska talijanska gimnazija u Pazinu stajala u minuloj upravnoj godini zemlju za preko 33 hiljada kruna; gimnazija to nepotrebn, koja prouzrokuje propadanje državne talijanske gimnazije u Koprju, kako se je to pred malo dana moglo čitati u javnim novinam. Za podpore učenicom prekoračilo se proračun za 6485 kruna. Koji je te podpore uživao neznam; znam da hrvatski ili slovenski učenici nisu. Kod nalova za pučke škole prištedilo se naprotiv u prošloj godini 60.474-41 kruna, a kada Hrvati ili Slovenci pitaju, da im se dađe kakva škola, onda pokrajina nema novaca i prvi koji se ustrojenju tih škola protivi jest naš zemaljski odbor. U zavod za gluho-nieme primio je zemaljski odbor u god. 1901. na zemaljske troškove dvanaestoricu. Neznam kojoj narodnosti pripada ta dvanaestorica, ali znam da je čovjeku iz Jurandvora, moje župe, koji je molio da mu bude kći primljena u onaj zavod, bila molba odbijena jer da nema razpoloživih mjesta, a molba je bila napisana u hrvatskom jeziku. Kod stavke IV. čitam, da je pokrajina potrošila lanjske godine za ciepanje kozica 6701-20 kruna. Ne upuštajući se u razglabanje, da li je taj trošak različit, naglasim samo, da je ljeto c. kr. namjestničtvom odlukom 29. marča t. g. Br. 3197 — valjda na predlog zemaljskog odbora — povjerilo ciepanje kozica po čitavom otoku Krku jedino dr. Venanciju Bolmarčić-u, premda su na otoku Krku još druga dva občinska liečnika, naime dr. Lauš za Omišalj i Dobrinje dr. Ožohl za Vrbnik, Bašku i Dubašnicu. Pošiljajući u njihove občine drugog liečnika za ciepanje kozica, odsudilo se onu dvojicu izvršnih i uvaženih liečnika na nezasluzeno poniženje i islo se je za tim, da bi trpio njihov ugled u občinah u kojih služe, a oni su Hrvati. Tiskanice, koje se dostavljaju župnim uredom zaradi izkaza ciepanika čisto su talijanske, pa kad se župni uredi na to tuže, onda im političke oblasti odvrtačaju, da zemaljski odbor drugih neđaje. Kod stavke VI. čitam, da se je minule godine za cestu Hum-Roč potrošilo 4106-40 kruna, dočim se je pravašnjih godina u tu svrhu izdalo mnogo više, a cesta nije još učinjena. Najprije se je islo jednim pravcem, onda se je taj pravac ostavilo i pošlo drugim pravcem, a sada došlo cestom u neku dolinu odakle se nezna kako bi se išao. To je zemaljska uprava! Blagajničko se djelovanje koncem god. 1901. svršava sa viskom u gotovini od kruna 91322-99, za koji zemaljski odbor predlaže, da predje na po-

većanje zemaljske imovine. To pak, gospodo, niti je naša, niti našata, zemaljskog odbora, da naima umazamo zemaljsku imovinu, nego da proračunom providimo za podpore i izvanredne troškove preko godine, tako to s druge strane niti zemaljski odbor priznava u izvještaju br. 6 str. 7, gdje veli: „dovendo la gestione dell'anno essere sufficiente a se stessa“ (govoreći upravna imovina mora da zadovoljuje samoj sebi). Štima prekoračenja proračuna dokazaju, kako se lahko može upravljati zemaljskom imovinom i pobedjuju u nami nepovjerenje prema zemaljskom odboru. U obće se kod nas svako pitanje, bilo ono i ekonomske naravi, promatra sa političkog stanovišta i pravom tomu sa strane zemaljskog odbora riešava. Za Hrvate i Slovence nema pravednosti. Radi toga čemo ja i moji drugovi glasovati proti odobrenju obračuna zemaljske zaklade za god. 1901.

Štovana gospodo! Sinovi smo ove zemlje kao što i vi, ljubimo ju kao što i vi, pa dok mi štojemo vaš jezik i vašu narodnost, možemo pravom od vas tražiti, da i vi štujete naš jezik i našu narodnost te da nam budete u svemu pravdni. Istarski smo Hrvati i Slovenci, tu smo, doma smo, kod svoje amo kuće, nikoga nas nita neće iz Istre prognati, i mi hoćemo da u njoj živimo narodnim svojim životom, pak morate s nama računati bilo milom bilo silom. Hoćete li milom, biti će nam drag; hoćete li silom, neće nam biti zao, jer će narod tada bolje progledati i poznat će vas bolje te će nama doći: „spasenije ot vrag naših — salus eo inimicis nostris!“

Iz zemaljskih sabora.

Zemaljski sabori svršiti će većinom ovoga čedna ovo kratko zasjedanje; nekoji od njih biti će sazvani opet na kratko zasjedanje mjeseca septembra.

U istarskom saboru pokazala se je talijanska saboraka većina i ovoga puta tvrdokornom napram zahtjevom hrvatsko-slovenskih zastupnika u jezikovnom pogledu. Oni mogu doduše mirnije nego li inače svojim jezikom razpravljati, ali se na njihove hrvatski podnešene predloge niko neobazire ako su stavljeni tetajem rasprave: i hrvatske ili slovenske govore ignorira posve predsjednik i odnosni izvjestitelji. Istotako nemogu naši zastupnici čitati svojih interpelacijah u jeziku, u kojem su sastavljene, već ih dađe predsjednik prevesti na talijanski i u prevodu od tajnikah pročitati.

Mi se nadamo, da će to nezakonito postupanje predsjednika sa hrvatskim i slovenskim interpelacijami već jednom prestati, a u toj nadi podkriepjuje nas i posljednja izjava predsjednika hrvatsko-slovenskoga kluba zast. Spincića, utinjena u saborskoj sjednici od subote, u kojoj je naglasio, da će si hrvatsko-slovenski zastupnici u budućie izvojevati pravu svomu jeziku svimi zakonitim i dozvoljenimi sredstvi. A lako i mora da bude, jer ako neće predsjednik sabora da uvažuje jezike većine pučanstva pokrajine, tada mora prestati svačbi obzir napram njemu i napram saborskoj većini pa puklo kud puklo!

U tršćanskom saboru upitao je zastupnik dr. Gregorin zastupnika cesarske vlade, što li je sa utokom otaca slovenske školske djece proti odluci c. kr. namjestništva u Trstu, da neimaju naima Slovenci grada Trsta pravo do svojih škola, jer da nisu ođajeni preko 4 kilometra od slovenskih pučkih škola okolice. Vladin zastupnik odgovorio je na taj upit, da će se obavijestiti o stvari i u jednoj od budućih sjednica na upit odgovoriti. Bojimo se, da će slovenski zastupnik morati da dugo čeka taj odgovor. Ova nedostojna igra sa slovenskim roditelji radi

ustrojenja slovenske pučke škole u Trzinu. Traje već preko 18 godina te bi bilo vrijeme, da se to pitanje već jednom ovako ili onako riješi.

U istoj sjednici upitao je slovenski zastupnik G. Orišar vladinoga zastupnika radi imenovanja poljskih strazara u kršćanskoj okolini. I na to pitanje rekao je vladin zastupnik, da će u buduću odgovoriti.

U dalmatinskom saboru razpravlja se vrlo živahno. Hrvatski opozicionisti zastupnici nepropuste zgodu, a da neudare na vladu, koja je zanemarila u svakom obliku njihovom domovinu i koja nastoji i sada, da odlični domaći pučanstvo na korist tadjanaca, Talijana i Niemaca.

Prigodom razprave obratna zemaljske poljodjelake zaklade orisala je većina govornikah žalostno stanje poljodjelstva Dalmacije, te osobito pogubne posljedice nesretne klauzule. Oni postavše više resolucija, kojima teže poboljšati to žalostno stanje.

Namjestnik odgovorio je predgovornikom, da je sustavno djelovanje za unapređenje poljodjelstva, gotovo posve prepušteno cesarskoj vladi, jer ni zemlja ni mjestni čimbenici neudjeluju u tom. Uza sve to ulaže vlada sve sile, da pomogne pokrajini. Školski odbor predložio je po običaju, da se briše iz proračuna stavka za talijanske škole u Splitu. O učiteljskih plaćah govorili su zastupnici Marović, Čarić i Prodan predloživ saboru tužnu sliku dalmatinskog učiteljstva.

Zast. Prodan zagovarao je školski uzgoj u hrvatskom duhu.

U galičkom saboru prosvjedovao je dne 12. o. mj. zastupnik Rajski, član pučkog kluba, proti sazoru sabora u ovo neprikladno doba godine. Njemu je odgovorio namjestnik Pininski, da bijahu sada sazvani zemaljski sabori radi odnošajih u carevinskom vieću. Zemaljski sabor Galičije, da će biti sada odročen i da će ga sazveti po svoj prilici još tečajem ove godine.

U českom saboru upitase radikalni zastupnici vladu zašto nije predložila tekstu saboru odreknuće nadvojvode Frana Ferdinanda povodom njegova vjenčanja. To odreknuće tiče se potomaka nadvojvode, koji neimaju prava na prijestolje.

Talijanski zastupnici južnoga Tirola sazivlju skupštine biračah, na kojih polažu račun o dosadašnjih uspjesih u pogledu autonomije južnoga Tirola. Takva skupština, obdržavana dne 12. o. mj. odobrila je pogovore između Talijana i Niemaca uvjetno, prosvjedujući odlučno proti odkinuću mjesta Fassa od južnoga Tirola. Ovo mjesto da pripada po broju talijanskoga pučanstva južnomu Tirolu. Na sastanku u Primiero prihvatise malom činom birači utanačene uvjete, dočim su rači u Malé uzeli do znanja izvještaj o govorih puštajuć narodnim zastupnikom asistiu narodnih prohibitaka.

Trgovačka komora u Roveredu prosvjedovala je oštro proti razkinuću narodnog tla davši svomu zastupniku punomoć, da se priključi zaključkom ostalih zastupnika.

Današnjim brojem ustavljamo daljnje šiljanje lista svim onim dužnikom-predplatnikom, kojim smo priložili žuti listić. Tko od istih 14 dana ne podmiri dug, pozlati ćemo ga javno na podmirbu, odnosno predati odvjetniku u ruku.

Još o trojnom savezu.

Kao obično kod svake novosti, tako se bave razne novine raznih stranaka još uvijek sa trojnim savezom, koji se je nasto opet produžio.

Jer je stvar koliko toliko i za naše čitatelje zanimiva, donasmo ovjere nekoje glasnve novine, tako n. pr. pišu hečkim listovom sliedeće zanimive viesti iz Berlina: Prije obnove izrazila je Italija želju, da bi njoj dale Njemačka i Austro-Ugarska neko obećanje, koje se tiče talijanske politike u Tripolisu i na Balkanu, nu one su otklonile taj zahtjev.

Tako se drži kao sigurno, da je Francuska potakla Italiju, da stavi oba ova zahtjeva na svoje saveznice. Pošto je ovo nastojanje francuske diplomacije ostalo bezuspješno, pokušas je francuski ministar izvanjskih posala u svojem zadnjem govoru o trojnom savezu, da učini vjerovatnim francuski uspjeh politike u drugom smjeru, pošto je nasjekao, da je on siguran, da utanačenja, što ih je Italija prigodom obnove trojnoga saveza sklopila s oba druga saveznika, naročito vojnički zapisi, nisu ni pošto naperena proti francuskoj republici.

Kod obnove trojnoga saveza nisu u istinu sklopljena posebna utanačenja između Italije i ostalih saveznih vlasti, napose nisu potpisani nikakvi vojnički zapisi. Ako su takvi vojnički zapisi sastavljeni u predjašnjem roku trojnoga saveza, možda upravo na želju Italije, oni nisu više postojali odavna u ono vrijeme, kad se počeli dogovori za obnovu saveza.

Nisu sklopljena dapače ni posebna utanačenja trgovačko-političke naravi između Italije i drugih saveznikah. Pošto su one bile složne glede obnove trojnoga saveza, izražena je doista od Italije želja a od ostalih saveznikah nada, da će se također doći do stoge glede trgovačkih ugovora. Ali njemački kancelar got Bülow ugibao se je pomnivo, da političke dogovore nepomješa sa trgovačko-političkim. On se je tomu mogao ugnuti, jer su dogovori čisto političkog značaja dostajali, da dodje do obnove trojnoga saveza, a i morao se je ugnuti, jer inače njemački agrarci sigurno nebi bili pripustili, da mu spocitnu, što je gospodarstvene prohibitke žrtvovao političkim prohibitkom.

Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča gredu soaki dan po kućah neki populivno sensali?
Jur. A vero hinoiti siromahe ljude, ili za ulje, ili za svecie, ili za paramenti, ili legu ili, za pasju...
Fr. Dunke to cine kako cigani, ili onaj lilo od komedije, kad vrišće: signori fora hori colla bella maniera se no, se no...
Jur. Ča to ne vide mestne oblasti, gendarmerija, kapitanat itd., ča ne valja više onaj Vagabundengesetz § 2.
Fr. A valja, valja za brižne armeariaere, za pekljare, a kada se radi za blaženu ideju, svi zapru jedno oko ili oba.

Fr. Leprihatkega Anzula da su zibrali talijanski deputati va neki veli komišion.
Jur. Bora su vero, baš va veli komišion.
Fr. Ter-ča znaš li ča za to?
Jur. Kako i za zug su ga oteli storit za sastituta va komišione od renditi.
Fr. Pak?
Jur. Propali su oni i on s njimi.
Fr. Aj brzian!

Pogled po Primorju. Puljsko-rovinjski kotar:

Pala ima svoje zastupnike. U zadnje vrijeme pisalo se i govorilo opet mnogo o tome, da li će istarski sabor i usljed toga svi pokrajinski uredi ostati u Poreču ili će biti premješteni od tamo u Pulu ili Kopar. Talijanska klika, koja žalibože vedri i oblaci u Istri, neće Pulu ni za Boga: ovo joj je grad preveć crno-zut za razvijanje njezinih spasnosnih ideala, a što nije straha pred uniformom, to ga je s druge strane pred hrvatskim elementom, koji se hvala Bogu svjedjer širi pod Divičem a sve manje gubi svoju narodnost uzprkos svim c. kr. talijancem uredima i uzprkos svim socijalističko-iredentističkim manevrom najnovijih spasitelja puka oko lista „Il Proletario“. Ipak bi bilo očekivati, da će puljski zastupnici uznastojati otvoreno i odlučno za premještenje ureda u Pulu; nu čini se, da je njihova zadaća posvema drugacija: oni, osobito načelnik dr. Rizzi, imaju svojim kamaleonstvom držali pod talijanskim jarmom civilnu i vojničku burokraciju u Puli za vrijeme izbora, pa kad je vojnička i civilna burokracija puljska pomogla talijanskoj kliki do vlasti, onda se na Pulu posve zaboravi. Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen!

Kako sa prenosom pokrajinskih ureda, tako i sa prenosom okružnoga suda iz Rovinja: ti, Pulo, buđi naša, ali ne traži od nas da budemo troji!

Čudni ljudi ovi talijanski zastupnici grada Pule i okolice!

Zaključak školske godine u hrvatskoj školi u Šijani. U nedjelju 13. t. mj. imala je naša škola u Šijani zaključak školske godine 1901.—1902. Na 8 sati u jutro bilo je sakupljeno mnoštvo naroda pred crkvom Majke Božje u Survam, čekajuć školsku djecu sa učiteljstvom. Kad su ova došla, u dugoj povorci, započela je sv. misa, odslušena veleč. župnikom u m. Grzinićem, a za mise pjevala su djeca krasne pobožne pjesmice pod ravnanjem nadučitelja G. Jelusića. Mito li je bilo čuti one angjeoske glasove!

Iza dovršene mise vratila se djeca u školu, svaki u svoj razred, a za djecom mnogo roditelja vesela lica i drugih prijatelja naše miljenice.

Tada započe izpitivanje i nagradjivanje najprije u prvom, pak u drugom razredu, pri čemu su se prisutni osvjedočili o izvrsnom uspjehu naše škole. Osobito u drugom razredu opaziti je bilo krasan napredak. Djevojčice i dječaci pokazali se dostojni žrtve, što ju čini „Družba sv. Cirila i Metoda“, a u očima roditelja zrcalila se velika radost nad tolikim dobroćinstvom. I u čitanju i u računanju i u pjevanju polučen je upravo sjajan uspjeh; a od djevojčica vidjelo se i vrlo lepih ručnih radnja.

Ravnateljstvo Družbe zastupao je odvijetnik dr. Zuccen, koji je zgodnim riječima oslovio djecu i roditelje te izrazio podpuno zadovoljstvo i hvalu neutrudivom nadučitelju G. Jelusiću i vriednoj učiteljici gđjici. M. J. a.

Iz školskoga tiskanoga izvješća vadimo sliedeće podatke o broju i konačnom uspjehu napredka:

Ukupni broj djece i konačni uspjeh napredka:	I. red		II. red		III. red		Ukupno
	Ukupno	Uspješno	Ukupno	Uspješno	Ukupno	Uspješno	
I.	1	4	12	6	6	3	25
	3	4	1	6	5	4	25
II.	3	1	2	9	6	4	20
	4	3	2	13	8	5	27
III.	12	16	27	28	17	9	65
	136	136	136	136	136	136	136
	24	24	24	24	24	24	24

Ijubavna tragedija odigrala se jučer u Puli. 15 godišnja djevojka zaljubila se u nekog mornara. Njeni roditelji, akoprem su dozvoljavali, da mornar s njom govori, nisu htjeli čuti o ženitbenoj svezi. Kako se govori, to je bilo uzrokom, da su obojica odlučili umrijeti te se u toj nakani bacije u more. Mornara su izvukli mrtva iz mora, a djevojku nadjoše neosvjješćenu na obali morskoj.

Sv. Marije od Zdravlja (občina Barban) 30./6. 1902. Polovicom, odnosno koncem tekuceg mjeseca proći će 3 godine, odkad se je biralo zadnji put občinsko zastupstvo. Sada bi dakle po zakonu imali biti raspisani novi izbori.

Tri su godine prošle, da smo dali povjerenje mužem, od kojih smo se ufali, da će nastojat o dobrostanju i napredku naše hrvatske občine a napose da će zagovarati i braniti hrvatski jezik i hrvatsku narodnost u svakoj prigodi. Ali ljuto se prevarismo! Većina tih muzeva je držala s kmeti, dok su ih kmeti izabrali, a poslie obrnuli im ledja. Dobra je to nauka našim Barbanem da se budu barem u buduću znali ravnati. Ogromna većina tih sadašnjih zastupnika, izdali su sebe isvoj rod prigodom zadnjih zemaljskih i državnih izbora. Dali smo im naše povjerenje — a kad ti tamo — na veliku našu žalost prodali se za 2 for. kao blago, još su dapače i naš mirni puk nagovarali neka glasuju za protivnu krajelsku stranku.

Obećivali su ljudem manu nebesku, ako budu izabrani za župane; za izkluku činiti su se protivni šarenjakom samo da si osiguraju puk. Ali drugčije su u srceđu mislili, što nam dokazuje njihovo dosadanje vladanje i držanje u zastupstvu. O hrvatskom jeziku ni pisnulo se nije; o poplavljenju i gradjenju cestā slabo se radilo; a nekoje podobine imaju groblja ili cimitera, da ih je užas vidjeti. Više puta molili smo putem „N. S.“ neka nam se učini onaj komad ceste od crkve pak na „Banjadicku“. Ali naš glas ostao je glas vapijućeg u pustinji — naše naše odplivile su po subom.

Dakle nadamo se, da će biti izbori za novo zastupstvo raspisani najdalje do 1. auguste t. g., gdje će imati svaki prigodu dati svoj glas drugim mužem, koji će se zauzeti ozbiljnije za dobrobit občinara, te raditi više za naš narod: jer nije dosta samo reći, nego treba imati i srca i volje činiti, što je dobro.

Dakle na noge! I oprezni budite. Preporučamo Sajincem, da se drže narodnog značaja kao i do sada. Sad je vrijeme da se popravi, što se je prije pogriješilo. Počnimo odmah dogovarati se jedan s drugim, koje ćemo ljude birati u novo zastupstvo.

